

gaet, hos den store og jevne Befol-
ning gennemgaende er overordentlig svag.
Det giver sig Udslag paa mange
Maader. Den ærede sidste Taler har anført
et Eksempel. Han sagde, at han mange
Gange havde været til Eksamen, men han
havde aldrig set, at Forældrene kom til en
Prøve for at undersøge den Fremgang, som
deres Børn havde gjort. Vi kunne se det
sammen ved Skolemøderne. De fynske Lærere
have gjort adskillige Forsøg paa at faa en
nøjere Samvirken i Gang mellem den offent-
lige Skole og Hjemmene. De have indbudt
til Møder, kaldt indtrængende paa Foræl-
drene, at de skulde komme og tage Del i
Forhandlingerne, men der er kun kommet
enke Skolelærere og deres Husfruer, nogle
Lærerinder og en ganske enkelt Mand eller
Kvinde; det store Publikum er blevet hjemme,
thi Interessen er der ikke. Nu har man
ved det her foreliggende Lovforslag søgt at
falde denne Interesse frem, hjælpe den frem
ved en forandret Skolekommission; og jeg
vil ikke sige andet, end at det maasse kunde
gøre sin Nytte. Men dersom man tror, at
man ad den Vej er i Stand til at live det
døde op, saa tager man fejl. Nej, en stor
Indflydelse, en stor Virkning i denne Hen-
seende, i Retning af at knytte Hjemmene og
den offentlige Skole sammen, naar man ikke
herved; der er gjort en Skade, som sent vil
kunne oprettes.

Da jeg ser saaledes paa Forholdene,
vil det forstaaes, at jeg nærer en overor-
dentlig levende Sympati for den fri Skole,
fordi den er som en Dase i Orkenen, den
staar som et levende Udtryk for Grund-
lovens Tanke: at Hjemmene, Forældrene
selv skulde tage sig af deres Børns Op-
lærelse. Den er i mine Øjne det skønneste Udslag af
Trangen til folkeligt Selvstyre, som man
noget Steds støder paa. Der er blevet sagt
om den — og det er blevet indrømmet fra
Modstandernes Side — at den har haft en
Betydning for den offentlige Skole, idet den
gennem sit Eksempel har skaffet mere Liv ind
i den offentlige Skole, mere Liv ind i dens Un-
dervisning, end der var før, at den har hjulpet
til at faa Bugt med det døde Kemseri, som
der blev talt om i Gaar, og som alle vi,
der have gaaet i en Almueskole paa Landet,
alt for godt kende. Jeg tror, at Fristolen
ogsaa i denne Henseende har haft noget at
betyde for den offentlige Skole, og at den
ogsaa fremtidig vil kunne faa den største
Betydning for Folkestolen derved, at den
staar som et levende Udtryk for, hvorledes
Skolevæsenet burde være. Da det er Fri-
skolens Stilling, at den fremgaar af For-
ældrenes Trang til at hjælpe Børnene frem

i Oplysning, ligesom de jo i legemlig Hen-
seende gerne ville gøre dem alt det gode, de
kunne, saa vil man kunne forstaa, at jeg fra
mit Standpunkt sætter overordentlig stor
Bris paa, at man ved en Skolereform ikke
lægger denne Bevægelse, denne gode, sunde
og i høj Grad værdifulde Bevægelse Hin-
dringer i Vejen, men at man tværtimod
støtter og hjælper den for saa vidt muligt
at holde den i Live. Derfor har jeg som
Medlem af Bestyrelsen for „Danst Fristole-
forening“ været med til at indgive et An-
dragende til Regering og Rigsdag med
Anmodning om, at man ved Behandlingen
af denne Sag ogsaa vil tage Hensyn til den
fri Skole. Thi jeg ser ikke saaledes paa
denne Sag, at Fristolen kommer her som saa
mange andre Indretninger eller Institutioner,
der bede om lidt offentlig Understøttelse.
Dette er jo i høj Grad i Mode, og alle
Begne fra banker man paa for at faa godt
af Statskassens Midler. Men det er ikke
paa denne Maade, Fristolen kommer her;
jeg mener, at Fristolen kommer med den
Ret, som Forældrene have, efter som de ved
Siden af, at de fuldt ud og alene sørge for
deres egne Børns Opdragelse, ogsaa fuldt
ud svare deres Bidrag til det offentlige
Skolevæsen; ikke blot til de fattige Børns
Opdragelse, som Grundloven sigter til i § 85,
men ogsaa til de velstaaende Folks Børn
ude de, som Ordningen nu en Gang er
deres Bidrag. De have derfor Ret til at
faa nogen Godtgørelse, nogen Tilbagebeta-
ling, noget Bederlag, hvad man vil kalde
det, fordi de betale dobbelt, og jeg kan der-
for ikke erkende, at dette Spørgsmaal ligger
uden for denne Sags Ramme; dersom man
skyder det uden for Rammen, gør man Uret.
Jeg vil derfor, idet jeg paastøner, at Folke-
tinget har taget denne Sag op og sat disse
Bestemmelser ind, ønske, at Tanken derom
maa blive fastlaaet, naar der bliver Tale
om virkelig at føre denne Sag igennem.

Jeg skal ikke komme nærmere ind paa
Maaden, hvorpaa det kan ske. I det An-
dragende, som jeg før nævnte, er der henvist
til den gamle Form — jeg mener hermed
den Form, som har været paa Tale, hver
Gang vi have haft Skolelovforslag fremme —
nemlig de flydende Skolepenge. Jeg har
imidlertid for mit Vedkommende været klar
over, at denne Form ikke egnede sig for
Købstæderne. Det er en Erkendelse, som jeg
ikke er kommen til ved at høre Forhand-
lingerne i disse Dage eller ved at høre de
Indvendinger, der ere fremkomne mod For-
slaget i det andet Ting; det er gjort nær-
mere gældende i det foreliggende Andragende,
som er optaget i Folketingets Udvalgsbetænk-